

UDKAST TIL TALE

til brug for besvarelsen af samrådsspørgsmål Å og AA i Folketingets Retsudvalg den 31. marts 2011.

Spørgsmål Å:

”Ministeren bedes oplyse, hvad man foretager sig af overvejelser inden et barn udleveres/tvangsudleveres til samvær med en forælder, som den anden forældre frygter vil bortføre barnet og bringe barnet ud af Danmark?”

Spørgsmål AA:

”Mener ministeren, at det vil være formålstjenligt, hvis der i forældreansvarsloven indføres bestemmelser om, at såfremt en forælder frygter, at den anden forælder vil bortføre barnet til udlandet, så skal der laves personlighedsvurderinger af forældrene herunder også af den forælder barnet udleveres til, for på den måde at afdække om nogle af forældrene har eksempelvis personlighedsforstyrrelser eller psykopatiske træk?”

1. De to samrådsspørgsmål vedrører begge samme tema i forældreansvarsloven, og jeg vil derfor besvare spørgsmålene samlet.

Lad mig begynde med at sige, at langt de fleste forældre heldigvis selv finder ud af at skabe rammerne for at være forældre sammen, selvom det i nogle tilfælde sker med to bopæle.

En mindre gruppe af forældre har brug for myndighedernes hjælp til at få det til at fungere. En stor del af dem finder – med hjælp og støtte fra statsforvaltningerne – selv løsningen på problemerne. Det kan være hjælp i form af konfliktmægling, bør-

nesagkyndig rådgivning eller et tværfagligt møde, hvor en børnesagkyndig og en jurist deltager sammen.

For en meget lille gruppe af forældre er der store problemer med at få samværet med deres fælles børn til at fungere. Der kan være tale om massive samarbejdsproblemer, herunder berettigede eller uberettigede påstande om vold eller anden form for overgreb. Men der kan også, som det fremgår af spørgsmålene, være tale om, at den ene forælder frygter, at den anden forælder vil bortføre barnet til udlandet.

2. Efter forældreansvarsloven har et barn som udgangspunkt ret til samvær med den forælder, som det ikke bor hos. Et andet centralt omdrejningspunkt i loven er, at man gennem inddragelsen af barnets perspektiv skal finde frem til, hvilken løsning der er bedst for barnet. I nogle sager vil statsforvaltningen nå frem til, at det er bedst for barnet, at der ikke fastsættes samvær.

Når en forælder i en samværssag er bange for, at den anden forælder vil bortføre barnet til udlandet, bliver der naturligvis set på det med stor alvor.

Hvornår er der så tale om "bortførelse"? En forælder, der ikke har del i forældremyndigheden, må kun tage barnet med til udlandet, hvis den anden forælder har accepteret dette, eller hvis statsforvaltningen eller retten har givet tilladelse. Hvis samværsforælderen alligevel tager barnet med til udlandet, så er der tale om børnebortførelse. Det samme vil være tilfældet, hvis der er fælles forældremyndighed, og en bopælsforælder fjerner barnet fra den anden forælder ved at tage barnet med ud af landet.

I alle sager, hvor der er bortførelsesrisiko i forhold til et barn, skal der reageres hurtigt. Statsforvaltningerne har i disse situationer mulighed for meget hurtigt at træffe en afgørelse om, at samværet bliver suspenderet eller overvåget, mens påstanden om bortførelsesrisiko undersøges nærmere. Undersøgelserne kan føre til, at der fastsættes et vilkår for samværet, eller at der slet ikke skal være samvær.

Statsforvaltningerne vil i sådanne sager vurdere, hvilken tilknytning samværsforælderen har til Danmark. Det kan f.eks. være forhold vedrørende job og bolig, samt hvor længe den pågældende har været i Danmark.

Det vil også blive undersøgt, om der er andre forhold, der understøtter påstanden om bortførelse, eksempelvis om den pågældende forælder har truet med at bringe barnet ud af landet eller har foretaget handlinger, som kan anses for forberedelse heraf.

I nogle sager vil det også være nødvendigt med en børnesagkyndig undersøgelse for at kunne vurdere, hvad der er bedst for barnet. Det er i denne sammenhæng vigtigt at foretage en grundig sagsoplysning, da det er yderst indgribende at miste kontakten med sit barn – eller blive pålagt restriktioner i kontakten.

Hvis statsforvaltningen skønner, at der er en risiko for bortførelse, vil risikoen blandt andet kunne imødegås ved at fastsætte et eller flere vilkår, så samværet fortsat kan afvikles – men på betryggende vis. Det kan f.eks. være vilkår om, at samværet skal finde sted under overvågning. Hvis det vurderes, at det ikke er bedst for barnet, at der er samvær, vil samværet blive afslået eller ophævet.

Hvis der fastsættes eller opretholdes samvær, og der er behov for at gennemtvunge samværet, sker tvangsfuldbyrdelsen efter reglerne i retsplejeloven. Fogedretten skal ikke foretage den meget nuancerede materielle vurdering af, om en afgørelse er bedst for barnet, men skal behandle sagen efter mere restriktive kriterier. Dette skyldes, at der jo af statsforvaltningen er truffet en materiel afgørelse om samværet. Hvis fogedretten er i tvivl om, hvorvidt der kan ske tvangsfuldbyrdelse, kan fogedretten vælge at indhente en børnesagkyndig erklæring.

3. Statsforvaltningerne foretager en konkret vurdering i det enkelte tilfælde af, hvilke undersøgelser der skal gennemføres, og hvilke vilkår der eventuelt skal fastsættes for et samvær. Og netop fordi, der er tale om en konkret vurdering i hvert tilfælde, mener jeg ikke, at det ville være hensigtsmæssigt eller formålstjenligt **altid** at skulle gennemføre en psykiatrisk undersøgelse af samværsforælderen, når den anden forælder hævder, at der er bortførelsesrisiko.

For hvad ville vi opnå med det? Vi ville meget muligt komme til at stå med en række undersøgelser, som konkluderer, at den pågældende ikke har personlighedsforstyrrelser eller psykopatiske træk. Men på den anden side vil det jo ikke i sig selv være et bevis for, at en bortførelse ikke kunne ske. Og omvendt ville en psykiatrisk diagnose ikke nødvendigvis være ensbetydende med, at der så var en reel bortførelsesrisiko. Og man ville heller ikke med rimelighed kunne afvise enhver påstand om børnebortførelse, der blev fremsat af en forælder med en personlighedsforstyrrelse.

Jeg mener, at en sådan "automatisk" undersøgelse af forældrenes forhold skaber flere spørgsmål end svar. Det ville i parentes bemærket også kunne koste en del ressourcer.

Statsforvaltningerne skal foretage de nødvendige og tilstrækkelige undersøgelser i forhold til den konkrete sag – hverken mere eller mindre. Det mener jeg er at drage omsorg for barnets sikkerhed og tage hensyn til barnets perspektiv!

4. Som jeg startede med at sige, så er der for en meget lille gruppe af forældre store problemer med at få samværet med deres fælles børn til at fungere. Sådanne komplekse sager med et meget højt konfliktniveau indgår bl.a. i det sagskatalog, som blev omtalt på et møde i sidste uge med ordførerne om evalueringen af forældreansvarsloven. Sagskataloget indeholder sager, der har dannet baggrund for spørgsmål fra Folketingets Retsudvalg, og kataloget vil også indeholde en sag om bortførelse.

På baggrund af evalueringen, hvor bl.a. det som kan uddrages af sagskataloget vil indgå, må vi sammen se på, om forældreansvarsloven skal justeres på ét eller flere punkter.

Tak.